

معرفی پژوهشنامه مطالعات اسنادی و آرشیوی

قربانعلی کناررودی^۱

۱. دکترای تاریخ، عضو هیئت علمی پژوهشکده اسناد سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران،
gh.k.edu@gmail.com

گاهنامه علمی تخصصی با عنوان «پژوهشنامه مطالعات اسنادی و آرشیوی» در حوزه اسناد مکتوب و مطالعات آرشیوی و تاریخ شفاهی در زمستان ۱۳۹۱ از سوی مؤسسه چاپ و انتشارات استان قدس رضوی در سیصد و چهار صفحه به قطع وزیری متوسط به بازار نشر معرفی شد و تاکنون دو شماره از آن منتشر شده و در اختیار علاقه‌مندان به مطالعات اسنادی و آرشیوی قرار گرفته است. انتشار پژوهش‌هایی با تکیه بر اسناد موجود در استان قدس و سایر مراکز آرشیوی در کشور از اهداف سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد استان قدس رضوی است. همانگونه که در راهنما و شیوه‌نامه گاهنامه در ابتدای شماره نخست مجله آمده، رویکرد موضوعی آن بیشتر تأکید بر تاریخ خراسان بزرگ و استان قدس و نیز توسعه مطالعات آرشیوی بر اساس تجربیات کارشناسان و بهره‌گیری از مطالعات حوزه تاریخ شفاهی است.

پژوهشنامه مطالعات اسنادی و آرشیوی به صاحب امتیازی سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد استان قدس رضوی با مدیر مسئولی محمدهادی زاهدی و به سردبیری ابوالفضل حسن‌آبادی منتشر می‌شود. از آنجایی که استان قدس رضوی به‌عنوان بزرگ‌ترین نهاد وقفی کشور، نقش تأثیرگذاری در امور فرهنگی در ایران و به‌ویژه خراسان دارد، نخستین شماره این گاهنامه به مقالاتی با محوریت وقف‌نامه‌ها و اسناد وقفی موقوفات استان قدس رضوی اختصاص یافته است. از سوی دیگر با توجه به سابقه حضور استان قدس در عرصه تاریخ‌نگاری خراسان و انتشار مجله نامه استان قدس در دهه ۴۰، جای آن داشت که مدیریت اسناد و مطبوعات استان قدس رضوی مجدداً فعالیت هدفمندی را برای چاپ اسناد و مقالات تاریخی در زمینه استان قدس و تاریخ خراسان شروع و خلأ ناشی از فقدان مجله‌ای تخصصی در زمینه تاریخ استان قدس و تاریخ خراسان را برطرف کند که به‌یمن انتشار این گاهنامه تحقق یافت. البته توجه به ارتقای سطح کیفی مقالات، تنوع‌بخشی به موضوعات، استفاده از همه ظرفیت‌های مراکز اسنادی در زمینه اسناد و تاریخ شفاهی و اهمیت اسناد در مستندسازی وقایع تاریخی، اضافه کردن فهرست اعضای هیئت علمی مجله در ابتدا و چکیده انگلیسی مقالات در پایان مجله به غنای هر چه بیشتر مجله مزبور خواهد انجامید.

شماره نخست پژوهشنامه مطالعات اسنادی و آرشیوی به چاپ مقالاتی در زمینه‌های گوناگون وقف‌نامه‌ها و اسناد مربوط به آن در استان قدس رضوی از دوره زمانی صفویه تا پهلوی اختصاص یافته است که شامل یازده مقاله و یک گفتگو است. این شماره از مجله با پیشگفتاری از سردبیر آغاز و با گفتگو با متولی موقوفه عتیقی در حوزه تاریخ شفاهی به پایان رسیده است.

عناوین مقالات و نویسندگان شماره نخست مجله به شرح زیر است:

۱. «بررسی تحلیلی جنبه‌های مصرف موقوفات استان قدس رضوی در دوره صفویه»،

ابوالفضل حسن آبادی.

۲. «سیاست‌های وقفی عصر نادر و موقوفات آستان قدس رضوی»، زهرا فاطمی مقدم.
 ۳. «موقوفات متولیان آستان قدس رضوی از صفویه تا پایان قاجاریه»، علی سوزنچی کاشانی و کاظم جهانگیری کلاته.
 ۴. «پایگاه اجتماعی واقفان املاک آستان قدس رضوی»، اعظم نظرکرده.
 ۵. «تمسک در اسناد اداری و وقفی آستان قدس رضوی»، الهه محبوب فریمانی.
 ۶. «معرفی یکی از موقوفات آستان قدس رضوی (موقوفه عتیقی)»، مهدی خانی‌زاده.
 ۷. «فضل‌الله بدایع‌نگار، پیشگام در وقف مطبوعات»، علی نجف‌زاده.
 ۸. «بازخوانی و شرح وقف‌نامه میرزا محمدحسین عضدالملک پیرامون وقف کنیز برای دارالشفاء امام رضا(ع)»، سعیده جلالیان.
 ۹. «یک وقف‌نامه از دو مسجد تاریخی»، سید محسن حسینی.
 ۱۰. «فهرست وقف‌نامه‌های موجود در مدیریت امور اسناد و مطبوعات سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی»، جواد فتاحی.
 ۱۱. «بررسی مهر و امضا در وقف‌نامه‌های آستان قدس از دوره صفویه تا پهلوی»، آمنه موسوی.
 ۱۲. «گفتگو با متولی موقوفه‌ی عتیقی»، محمد نظرزاده.
- شماره دوم پژوهشنامه مطالعات اسنادی و آرشیوی پس از دو سال وقفه در تابستان ۱۳۹۳ منتشر شد. این شماره با پیشگفتاری از سردبیر در خصوص اهمیت تاریخ خراسان و پرداختن به آن از سوی پژوهشگران خراسانی و ضرورت تهیه طرحی جامع جهت فراهم‌آوری منابع و اسناد مربوطه تاریخ محلی خراسان از سوی انتشارات و مرکز اسناد آستان قدس رضوی منتشر و شامل هشت مقاله است. پراکندگی مقالات در این شماره نیز به‌مانند شماره پیشین، از صفویه تا معاصر را دربرمی‌گیرد. عناوین مقالات و نویسندگان شماره دوم پژوهشنامه عبارتند از:
۱. «عناوین و خطاب‌های به‌کار رفته در اسناد آستان قدس رضوی در دوره صفویه»، علی سوزنچی کاشانی.
 ۲. «شجره خلافت و مقام خلفا در عصر صفوی و معرفی دو سند در این مورد»، سالم حسین زاده سورشجانی.
 ۳. «تاریخچه شربتخانه آستان قدس رضوی بر مبنای اسناد»، حمیده شهیدی.
 ۴. «بررسی اسناد تشکیلات نظام زیارت‌نامه‌خوانی در آستان قدس رضوی»، اعظم نظرکرده.
 ۵. «مقدمه‌ای بر شناخت کهن‌ترین مجموعه سندی مرکز اسناد آستان قدس رضوی»، سعیده جلالیان.

۶. «گزارش مستندسازی آرامستانهای مشهد»، نورالدین حسین آبادی.
۷. «عکس‌نوشته‌ها و ارزش‌های اطلاعاتی آن»، الهه محبوب و مهدی حسامی دوعائی.
۸. «بایدها و نبایدهای اسناد الکترونیکی»، حمید ژیان‌پور.

شیر و هشتمین
فصلنامه
آرشیو ملی
دانشجوی

سال دوم، شماره ۲، پاییز ۱۳۹۳

- * عناوین و خطاب‌های به کار رفته در اسناد آستان قدس رضوی در دوره صفویه
- * شجره خلافت و مقام خلفا در عصر صفوی و معرفی دو سند در این مورد
- * تاریخچه شربتخانه آستان قدس رضوی بر مبنای اسناد
- * بررسی اسناد تشکیلات نظام زیارتنامه خوانی در آستان قدس رضوی
- * مقدمه‌ای بر شناخت کهن‌ترین مجموعه سندی مرکز اسناد آستان قدس رضوی
- * گزارش مستندسازی آرامستان‌های مشهد
- * عکس‌نوشته‌ها و ارزش‌های اطلاعاتی آن
- * باید و نبایدهای اسناد الکترونیکی

